

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Reforma legii de congruă.

O chestiune de interes vital pentru preoțimea noastră.

În săptămânile de vară aproape toate ziarele au înregistrat știrea, că guvernul actual se ocupă de regularea și de urcarea sumei cu care statul, începând de la anul 1898 până astăzi, contribuie la întregirea dotațiunii preoțești. Deși se părea, că vine din sorginte autorizată, informația jurnalelor nu cuprindea altceva pozitiv, decât că urcarea întregirii se va face prin anumite *convenenale*, care se vor împărți într-o sumă fixată după anii de serviciu al preotului.

Ceva mai târziu însă, câteva ziare ni-au adus în chestiunea aceasta unele date mai concrete și mai amănunțite. Se spunea anume, că felul, în care guvernul află de potrivit să se achite de obligamentul său față cu preoțimea, este mai complicat de cum se crede. De binefacerile *convenenalelor* nu se vor împărți adevărat toți preoții deopotrivă, ci numai o parte din ei și anume cei cu calificățiune superioară (8 clase medii și cursurile teologice ordinare). *Iar preoții cu calificățiune mai puțină sunt lăsați afară din combinație și, afortive, nu vor beneficia de urcarea întregirii pusă în perspectivă.*

Fie că a fost culeasă din cutare birou ministerial, fie că a fost zmulă din gura cutărui bărbat de stat, originea din care a purces această informație ziaristică, pentru noi este irelevantă, pentru că acum după ce a cutrierat întreagă presa din țară, fără să fie desmățită, noi nu putem și nici nu voim să-i contestăm autenticitatea; constatăm numai, înainte de toate, că apariția acestei știri a produs cea mai dureroasă senzație în șirele preoțimei noastre rurale. Lucru firesc și explicable. Se știe, că dintre preoții noștri — înțeleg pe cei ortodoxi — minimum trei din patru părți și-au câștigat calificăția preoțească așa, după cum li-au permis condițiunile și referințele de viață și bunăstare, în cele mai multe cazuri foarte măștere. Toți aceștia posedă așa numita calificățiune *inferioară*, spre deosebire de cei cu calificățiunea *superioară*, cum au fost împărțiți prin legea de congruă din 1898. Este deci explicable, că știrea ce ne preocupă, a avut darul să producă impresie penibilă mai ales în rândurile preoțimii române, ale cărei drepturi și interese sunt mai dureros atinse prin proiectul de reformă al legii de congruă.

Nu știm și nici nu dorim să scrutăm criteriile sau rezoanele mai înalte de stat, cari au prezidat la alcătuirea acestei reforme și cari au determinat factorii competenți să resolve o chestiune importantă și gingașă, cum este aceasta în forma arătată mai sus.

Ținem să constatăm numai, că prin acest nou proiect de lege, — dacă va fi așa, cum i-a ieșit vestea — preoțimea noastră, în majoritate

covârșitoare, este așezată în fața unei mari nedreptăți. Abstracție de faptul, că deja la 1898, când s'a votat legea de congruă, s'a săvârșit o greșală neiertată,*¹) că s'a împărțit preoțimea în două clase, — dar vechia greșală vine acum repetată în proporții și mai mari, pentru că urcarea întregirii se pune în vedere numai acelei categorii, care și până acum a fost dotată mai bine.

Admitem că statul are dreptul să-și croiască singur normele și măsurile, după care are să împartă preoților banii vistieriei sale; admitem chiar, că statul singur să judece, cine și cât merită, dar tot atât de adevărat este, că la alcătuirea unei reforme salutare nu e iertat să se uite considerațiunile de echitate și principiile egalei îndreptățiri. A împărțit însă situația materială a unei tagme de oameni astfel, că u-nora le deschizi mâna largă, iar altora li-o închizi, așa credem că nu e nici just, nici echitabil. Aici în Bhor, de pildă, avem în prezent circa 40-42 de preoți cu calificăția completă, și peste 170 de preoți cu mai puțin de 8 clase medii. Așadar abia de la patra a preoților noștri din aceste părți sărace și bătute de toate relele vor gusta din roadele noului proiect de reformă.

În fața acestei împrejurări, de sine se înțelege că nemulțumirea majorității preoților noștri este cu desăvârșire firească și întemeiată. Urcarea întregirii de la stat era de mult dorită și așteptată din partea preoțimei noastre. Așteptarea aceasta era cu atât mai îndreptățită, cu cât îmbunătățirea congruei statului a fost pus-o dela început în perspectivă, și cu cât referințele vieții sociale și condițiunile vieții materiale a preoțimei reclamă o dotație mult mai bună decât cea de astăzi. Chiar și dușmanii preoțimii trebuie să recunoască adevărul incontestabil, că în războiul cel crâncen al vieții actuale, un preot nu mai poate face față trebuințelor de susținere și educație ale familiei sale din suma bagatelă de 1600 coroane și cu atât mai puțin din cele biete 800 coroane care corespund cu leaful unui cantonier de tren.

Necesitatea îmbunătățirii congruei așa se vede că a recunoscut-o și înaltul guvern, dar nimenea nu s'a așteptat la acest mod de deslegare, după care numai cei puțini ar avea trebuință de *convenenale*, iar majoritatea ar fi mulțumită cu fărâma de până acum.

Iată motivul pentru care ziceam că nemulțumirea și chiar indignarea preoțimei noastre este legitimă.

Dar nu constatarea acestei împrejurări este scopul de căpetenie al acestor rânduri. Am dori mai ales să semnalăm urmările sau efectele cari, după părerea noastră, ar trebui să le aibă actuala stare de deprimare sufletească a preoțimii.

¹) Această greșală a fost combătută din partea bisericii noastre la dezbaterile proiectului de lege despre congruă în casa Magnaților în 1898 prin rostul P. S. Episcop de atunci al Aradului, Ioan Meșianu, actualul nostru Mitropolit (vezi Tel. Rom. Nr. 58 ex 1898). Red.

Noi găsim adevărat, că nu e de ajuns ca preoțimea să murmure de nemulțumire, ci *interesele ei pretind ca nemulțumirea să și-o exteriorizeze în forma locurii competente până ce încă nu e târziu.*

Greșala noastră este că atunci când suntem jigniți și prescurtați în drepturile noastre, ne jăluim numai și suspinăm, dar nu ne știm traduce dispoziția sufletească într-o acțiune serioasă și impunătoare pentru elup-tarea intereselor primejdiate.

Incontestabil că, de astă dată se tratează de o chestiune, care taie adânc în interesele de viață ale preoțimii noastre și prin urmare ale bisericii însăși. Deci nu e vreme de a sta cu mâinile în sân. După cum am cetit, s'au compus niște memorande în afacerea aceasta și s'au înaintat corperațiunile noastre superioare bisericești. E bine, că s'au făcut, dar nu credem, că s'a aflat calea cea mai potrivită și ducătoare la scop.

După părerea noastră, ar fi mult mai consult, ca preoțimea interesată în cauză, să se adreseze cu rugă de dreptul către capreze bisericii, către PP. SS. Domni Episcopi în frunte cu Ex. Sa domnul Mitropolit, cerându-le, ca unor părinți și ocrotitori ai clerului, să intervină cu influința și greutatea ce le-o imprimată demnitătea arhierască la locurile competente, solicitând cu insistență modificarea proiectului de reformă, și în special cerând, ca de *convenenalele* puse în vedere, să se împărțască toți preoții în funcțiune, fără deosebire de clasă și calificăție. Intervenția personală a arhierilor, în cazul acesta, ar trage mult în cum-pănă. S'ar mai putea cere apoi și sprijinul altor bărbați de ai noștri, clerici sau mireni, despre cari se știe, că se bucură de trecere în fața guvernului și mai ales în Ministerul de culte.

Acțiunea preoțimei ar fi bine, să se concretizeze chiar și în forma unei *representațiuni* serioase și bine motivate, care să se înainteze guvernului, eventual chiar prin o *deputațiune* aleasă din sânul preoțimii. Căile și formele acestea de solicitare, ce e drept, sunt cam neobișnuite la noi; dar e cert, că în viața publică ele s'au dovedit adeseori de cele mai expeditivă și mântuitoare.

În chipul acesta, văzându-se în fața unei mișcări impozante a tuturor organelor bisericii noastre, o mișcare, ce ar fi secondată și de glasul presei, se poate nădăjdui cu oarecare temei, că factorii competenți se vor domiri și se vor convinge de nedreptatea ce se face mai multor sute de preoți, și verosimil că vor schimba părțile vătămătoare ale proiectului.

De încheiere am dori să fim bine înțeleși și să nu se interpreteze, că chestiunea aceasta ar avea la bază curat numai egoismul și interesul josnic material; cu atât mai puțin alte scopuri umilitoare sau păgubitoare pentru clerul și organismul bisericii noastre autonome.

E vorba aci nu mai puțin decât de soarta preoțimii noastre, care necondiționat are lipsă de îndulcire, dacă voim, ca biserica să ne rămână și în viitor scutul și apărarea neamului și dacă voim, ca preoțimea dela sate să-și mai poată împlini multiplele ei datorințe de ordin pastoral, social și cultural.

Chestiunea aceasta astfel privită merită să ne preocupe și să ne încălzească deopotrivă pe toți factorii așezați la cârma bisericii, cu deosebire însă pe noi cei din dieceza Aradului, unde lipsa de preoți este generală și unde — dacă starea actuală nu se schimbă spre bine — astăzi-mâne ne vom trezi, că nu mai avem candidați la treapta preoțească.

Gh. Tulbure
asesor consistorial.

Notă. Dând loc articolului pâr. Tulbure, spre orientarea și liniștirea preoțimii noastre amintim, că forul nostru suprem, Consistoriul mitropolitan, s'a ocupat cu această importantă chestiune în ședința din 19 August a. c. înaintând o representațiune la înaltul guvern. În representațiunea aceasta, care se va promova și Congresului nostru național bisericesc, s'a cerut, ca și Congresul nostru deopotrivă cu preoții celorlalte confesiuni să fie considerați la ameliorarea dotațiunii preoțești. Rezolvarea favorabilă a acestei representațiuni se va solicita și prin o deputațiune a Episcopatului nostru, conerezută și cu alte afaceri de asemenea natură. Red.

Din casa magnaților. În țelinta sa de ieri, Marți, casa magnaților a hotărât să aleagă membrii delegațiunii. Alegerea se face astăzi, Miercuri. Delegațiunile se vor întruni în 23 Septembrie la Viena; deschiderea festivă a delegațiunilor se va face în ziua următoare, la orele 12 la amiază, prin cuvânt de tron, rostit la Burg.

Autonomia bisericii gr-or. sârbești. Din înecă înaintea de amezzi s'au întrunit la Neoplața sârbi din patria noastră, ținând o mare adunare, unde erau reprezentate toate partidele sârbești. Au fost de față peste patru mii de persoane. Cuvântări au rostit raționalistul Polit, protopopul *Lakšici* și a. protestand împotriva atocurilor îndreptate asupra autonomiei bisericii sârbești. Adunarea a primit o moțiune, prin care se hotărăște a se trimite un memorandum dietelor din Badapsta și din Agram, cerând restabilirea constituției în biserică.

Flota României. Ziare vieneze anunță, că în ultimul consiliu de miniștri români s'a luat în dezbateri programul flotei române. Se zice, că noul program, prin care flota României se va spori cu 8 torpiloare și 10 submarine, va fi prezentat spre deliberare în cea mai apropiată sesiune a camerei române.

Sedința camerei. Ieri, Marți, la orele 10¹/₄ n. de e. președintele camerei contele Ștefan Tisza, înconjurat de deputați, a intrat în sala de ședință a parlamentului. S'a produs îndată un șgomot enorm de fluerături și strigăte așa încât nu se auz'au nici cuvintele președintelui, nici mai târziu ale notarului, care se părea că cetește ceva de pe un ast. Spectacolul opoziției, cu apostrofări la adresa lui Tisza și Lukács, a durat până la orele 11 și trei sferturi, când președintele a suspendat ședința. În celouarele parlamentului se zicea, că notarul a cetit parlamentul regal privitor la închiderea și deschiderea sesiunii, și la convocarea delegațiunilor. După redeschiderea ședinței, la orele 12 și un sfert, lădrea asurzitoare a opoziției începe din nou. Președintele Tisza vorbește către stenografi în mijlocul unui șgomot infernal, care ține în tot decursul ședinței.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de Dr. C. Papuc (Săcele).

(Urmare).

Acest principiu al lui Rousseau joacă și în privința cultivării simțământului un mare rol. „Emil — zice el — până la vârsta, la care l-am condus, nici n'a simțit, nici n'a mințit... Indiferent la toate, afară de sine însuși, ca toți copiii ceilalți, el nu se interesează decât de persoana sa.” Cum rezultă din acest citat, R. stabilește ca primul sentiment în inima omului: iubirea de sine, dela care porcede mai departe în părțile sale asupra cultivării simțământului. Ea este bună din natură și corespunde toare ordinii lumii. Iubirea de sine se mai caracterizează ca „pasiune primitivă, internă, anterioară ori-cărei alteia; pe când celelalte în sine luate nu sunt decât modificări ale ei.” „Și aceste modificări în partea cea mai mare — continuă el — au cauze străine...; dar toată modificarea departe de a ne fi avantajoasă, ni sunt stricătoreasă,” (op. c. pg. 262). De aici negativă educație a lui R. cu privire la sentiment, fiind pe copil de ocaziunile externe, cari ar putea aduce iubirii de sine modificări stricătorease.

De aceea admonișcă el pe educatori: „Nu dați ocazie, să incolțescă în copil orgoliul, vanitatea, invidia, prin imaginea înșelătoare a fericiirii oamenilor. Nu espuneți nici decum în fața ochilor săi pompa curților, fastul palatelor, atracția spectacolelor.” Și apoi: „Nu-i arătați lumea înainte de ce nu cunoaște pe oameni; oăci aceasta nu înseamnă a-l forma, ci a-l corumpere: aceasta nu e instruire, ci seducere” (pg. 276). De aceea relevă el ca pericole, ce se nasc din educația comună a mai multor copii: gelozia, invidia și ura. De aceea nici o comparație cu alți copii — în toată creșterea lui Emil, nici o amintire despre rivali, nimic de concurență: „Eu voiesc ca mai bine în o sută de cazuri să nu învețe nimic, decât dacă ar învăța ceva prin gelozie sau vanitate.” (op. c., p. 262).

De aceea Emil nu are alt rival, decât numai pe învățătorul său.

În acest timp (primul period) se mișcă relațiile lui Emil față de deapropoalele său, cu totul pe terenul comunității de interese. El nu vede în educatorul său decât pe un tovarăș de joc mai puternic și mai isteț, pe explicatorul înțelept și lămuritorul lucrurilor naturii, al cărui sfat trebuie urmat, oăci în caz contrar, după cum i-a arătat experiența, are să îndure multe dureri și neplăceri.

Ce privește raportul lui Emil față de servitori, educatorul va purta grije ca să dispară umilința slugarnică de o parte și mândria și îngâmfarea despotică de cealaltă parte. Emil va privi serviciile servitorilor ca niște semne de bunăvoință, pe cari le va provoca sau răsplăti din partea sa prin acordarea de mici contraservicii. Servitorii de altă parte vor fi îndrumați a refuza serviciile, pe cari le cere Emil pe un ton neprietenos și arrogant. Prin aceasta va încolți de timpuriu în inima copilului sentimentul reciprocității relațiilor omenești, lui îi va apărea de sine înțeles să ceară ajutorul altora, dar tot așa de natural va oferi el serviciile sale altora, spre a-și asigura pe viitor bunăstarea proprie.

Aceste sunt principiile fundamentale din procedura lui Rousseau în primul mare period și până la acel timp important, pe care-l caracterizează ca a 2-a naștere a omului, adică nașterea pentru sex în contrast cu cea pentru gen. Aceasta începe, după R., oam în anul al 15-lea. Cu acest nou period tinărul își îndreaptă atenția asupra altor oameni, se compară cu ei: „Acesta e punctul, unde „l'amour de soi” se schimbă în „amour-propre” și unde încep a se naște pasiunile. „Acesta e și punctul unde R. își schimbă metoda, oăci dacă până aci toată educația avea caracter negativ — manifestându-se în direcție pozitivă numai ca o ferire de tot ce ar fi putut conturba viața gingașă sentimentală a copilului în dezvoltarea sa, acum ea devine cu totul pozitivă. Copilul trebuie să studieze pe oamenii și societatea, și mai ales să cunoască inima omului. La aceasta îl silește năzuința după prietenie, care se caracterizează „ca primul sentiment, de care e susceptibil un tinăr crescut cu îngrijire.” (Emil, p. 273). Fiindcă Emil are să intre oam în societate, trebuie educat spre acest scop. Și de oarece până acum i-au fost cultivate numai imboldurile naturale și sentimentele individuale, trebuie acum cultivat copilul ca om etic religios. „Dacă începe el să simtă partea morală a ființei sale, trebuie să studieze și raporturile sale către oameni”, (op. c., IV. p. 11) exprimându-se cu aceasta necesitatea cul-

tivării etice. Primul imbold, care neliniștește pe om în această vârstă, e imboldul sexual. De aceea trebuie copilul devenit june clarificat în privința raporturilor sexuale, despre însemnătatea familiei și a membrilor familiei etc.

Din această formă primitivă a vieții, din acest cerc îngust al vieții omenești trebuie apoi introdus în o sferă mai mare de viață, în stat, în care a recunoscut el pe oameni, ca pe niște înrudiți cu el după ființă și ca pe uni egal îndreptățiți. Acum trebuie să experimenteze ce înseamnă suferința și moartea, oăci e vorba a deștepta în el compătimire, care „e relativ primul sentiment ce atinge inima omenească”. Educatorul nu trebuie să asoudă înaintea copilului nici adăncurile mizeriei omenești (o. c., p. 279). Emil trebuie să învețe a iubi pe toți, chiar și pe cei mai neînsemnați. În locul egoismului, în locul iubirii de sine, care singură îl înșulea pe copil, ia locul simpatia. Pe oamenii statului său, cari sunt frații lui, trebuie să-i recunoască el în toți oamenii pământului, și de aceea să-i iubescă ca pe sine însuși. Precum în stat neegalitatea existentă, care se cunoaște în împărțirea diferită a bunurilor materiale, în deosebirea stării și a titlului, nu e oinozura prețului omului; astfel trebuie considerate și popoarele pământului, nu după variația moravurilor și a religiei, ci numai după gradul în care prosperă dezvoltarea ideii adevăratei umanității. Umanitatea este așadar scopul în înțelesul cel mai larg al educației etice la Rousseau.

De mare importanță este poziția educatorului față de dezvoltarea sexuală a copilului. Până când în stadiile anterioare tema educatorului era a fi oăc se poate de crutător în privința usurpațiilor conștiinței din dezvoltarea copilului, lăvându-i în cele esențiale libertatea naturală, trebuie el acum pentru prima dată să nu promoveze o dezvoltare naturală, ci să o zăbovească și trăgăneze în limite isusite: „Apropiindu-se etatea critică, oferiți tinerilor spectacole, cari îl domolesc, și nu de cele cari îl irită”. Dar și aici natura însăși vine întru ajutor educatorului. Julele nu știe adevărat nimic ce să însemne dorul și pufă nedeterminată. Luorul principal e a nu-l lăsa pradă visărilor. Îndatinarea de a vedea în educatorul său totodată pe prieten, îl va sili pe june să caute societatea dascălului său acum mai mult și mai ferbinte ca până aici; prin activitate și muncă corporală puternică, care poate merge în acest period fără pericol până la oboseală, se va satisfice energiei corporale, liniștindu-o într'un mod sănătos. Totodată cu îndepărtarea lenei și pliotisiei, Emil va fi reținut departe de orașele mari, alegându-i cu îngrijire ocupații și distracții corăspunzătoare. (Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Nr. 985/912

Prin aceasta convoc pe Marti la 8 ore a. m. în 25 Septembrie v. 1912 preoțimea la conferența anuală în biserică din Făgăraș, cu următorul

Program:

1. La orele 8 dimineața serviciul divin cu invocarea Duhului sfânt, săvârșit de preoții Nicolae Boier, Valer Judele și Ioan Popa, care va și predica după Evang' Dum. XX. d. Rosale.
2. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea.
3. Discuție asupra serviciului și a predicei.
4. Comunicarea resol. consistoriale nr. 13.190 B. a. c.
5. Referada asupra rapoartelor preoților, cari în anul trecut nu au prezentat în special rapoarte despre fonturile înființate în parohie. Aceste rapoarte să se înainteze aici până la 15 Sept. v. a. c. dela Boholt, Grid, Hurez, Râșnor, Ludișor, Mărgineni, Perșani, Recea-telech, Veneția-inf. și Sâmbăta-super-apuseană. Recensent părintele Ilarie Cocan.
6. Tema dată de Veneratul Consistor: Beția și urmările ei, lucrată de Nic. Boier și Valer Judele.
7. Preotul în contact cu străinii, de Vasile Debu și George Sglimbea.
8. Tema: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericesti, în cari nu avem școală confesională?” lucrată de Iosif Cațaveiu, Alexandru Popa și George Vas.
9. Fiecare paroh să prezenteze raport în scris despre înaintarea ce s'au făcut în parohie în acest an, ce întruniri culturale s'au ținut? Ce disertațiuni s'au

cutit? Ce rezultat moral pentru popor și material pentru bibliotecă s'a ajuns dela producțiunile școlare? Cum s'ar putea realiza un venit statornic pentru biserică din colecta benevolă de bucate? an de an?

10. Statorirea programei pe 1913 și încheierea conferenței.

Făgăraș, 18 Aug. 1912.

Nicolae Borzea
protop.

Conferențele învățătoarești.

Convocare.

În sensul circularei consistoriale din 16 August a. c. nr. 10093 școl. convoc prin aceasta pe toți învățătorii dela școlile noastre confesionale gr.-or. române din protopopiatul Săliștei și al Mercurii la conferența învățătoarească anuală, care se va ține în 21 și 22 Octomvrie st. v. 1912, în Mercuria, pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Invocarea Duhului Sfânt.
2. Constituarea biroului și constatarea celor prezenți.
3. Discursul comisarului consistorial despre importanța limbii materne în învățământ și despre mijloacele ei.
4. Învățământul intuitiv, de Romul Vraoi, învățător în Poiană.
5. Metodica scris cetitului, de Ioan Răchitan, învățător în Găleş.
6. Cetirea română în cl. I-VI. împreună cu o lecție practică, de Mateiu Scorobef, inv. în Mercuria.
7. Cartea de cetire, de Ilie Georgescu, director și inv. în Poiană.
8. Gramatica română, împreună cu o lecție practică, de Ioan Tănase, inv. în Poiană.
9. Exercițiile de stil și compunere în cl. I-VI, de Vasile Greavu, inv. în Gărbove.
10. Poezia în școala populară, împreună cu o lecție practică, de Pantilimon Bratv, inv. în Săliște.
11. Literatura în școala populară, de Vasile Dobrescu, inv. în Rod.
12. Legende și tradițiile populare, de N. Bembea, inv. în Sibiel.
13. Raportul dintre limba română și maghiară în școlile noastre, de Alexandru Iosof, inv. în Apoldul de jos.
14. Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale, făcută de bibliotecarii și casierii celor 2 bibl. tractuale din Săliște și Mercuria.
15. Darea de seamă despre starea învățământului în tractul Săliștei de D. Lăpădat, inv. și director în Săliște, în tractul Mercurii de Ieronim Pais, inv. în Mercuria.
15. Darea de seamă despre literatura noastră pedagogică mai nouă, de Emilian Stoica, inv. și director în Garaulul.
17. Chestiunea patronajilor școlare, de Ilie Crișan, inv. în Săliște.
18. Eventuale propuneri și interpelări.

În sensul punctului 10 din regulamentul pentru conferențele învățătoarești, toți cei însărcinați cu lucrări teoretice sau practice sunt datori a trimite lucrările lor scrise curat și legibil până în 12 Octomvrie st. v. a. c. pe adresa directorului D. Lăpădat (Săliște), care le va prezenta comisiei permanente spre cenzurare și dezbateri asupra lor.

Sedința comisiei permanente, în care se va stabili referada întregă pentru ședințele conferenței învățătoarești, o convoc pe ziua de 20 Oct. st. v.

Datorința fiecărui învățător este a se conforma într-o regulamentul și dispozițiilor speciale din circulara cons. nr. 10093 Școl.

Oa. preoți încă sunt îndatorați a lua parte la conferență.

Săliște, în 28 August 1912.

Dr. Ioan Lupăș
comisar consistorial.

Convocare.

Bazat pe noul regulament pentru conferențele învățătoarești și circulară consistorială din 16 August Nr. 10.093 școl. 1912, conferența generală a învățătorilor din cercul IX o convoc în orașul Turda pe zilele de 18 și 19 Octomvrie st. v. 1912 — cu următoarea:

Programă:

1. La ora 8 v. m. invocarea Duhului sfânt în biserică din loc. 2. Deschiderea conferenței, de subșirul comisar, prin cuvânt ce tractează despre: Importanța limbii române în învățământ și mijloacele ei. 3. Să alge notarii și bărbaii de încredere. 4. Apelul

nominal. 5. Comunicări oficiale. 6. Cetirea română în cl. I-VI, teză ce o prelucra în scris Iuliu Teușan și tot dânsul ține o prelegere practică, tratând cu elevii cl. II o bucată din cartea de cetire. 7. Gramatica română, teză în scris de Ioan Moldovan. Acesta ține din gramatică și o prelegere practică cu elevii cl. IV. 8. Poezia în școala populară, teză în scris de Ioan B. J., care în legătură cu biografia autorului, ține și o prelegere practică, predând din cartea de cetire o poezie elevilor de cl. VI.

B) Sedința II orele 3 p. m. 1. Învățământul intuitiv, în scris de Diomid Be-delean. 2. Metodica scris cetitului, t. script. de Leonte Canja. 3. Cartea de cetire, t. script. de Vasile Roșco. 4. Exercițiile de stil și compunere în cl. I-VI, în scris de Sevastian Clape.

C) Sedința III la 19 Octomvrie orele 8 a. m. 1. Literatura în școala populară, t. script. de Victor Mara. 2. Legende și tradițiile populare, t. script. de Ilarie Baian. 3. Raportul dintre limba română și limba maghiară în școlile populare, t. script. de Șofron Șerban. 4. Mișcarea pedagogică-literară mai nouă la noi, disert. de Lazar Chirilă.

D) Sedința IV la orele 3 p. m. 1. Starea învățământului în școlile din cercul conferențiar, dare de samă de Iosif Panța. 2. Chestia patronajilor școlare (se discută conform propunerii comisiei permanente). 3. Casarii și bibliotecarii fac dări de samă asupra bibliotecilor pedagogice din tractele Lupșa și Turda, și propuneri relative la cărțile nouă de procarat. 4. Alegerea comisiei permanente (pet. al II regul.) 5. Închiderea conferenței.

Tezele sunt datori a le studia toți învățătorii, pentruca cerând trebuința fiecărui să poată diserta și ține prelegeri practice cu elevii, și dacă n'ar fi fost a-nume însărcinați. Prelegerile practice durează 1/4—1/2 oră.

Cei încredințați cu teme în scris, le vor redacta conform îndărmărilor din circulara numită consistorială, și cu 8 zile înainte, până în 9 Octomvrie v., le vor trimite membrului com. permanente Iosif Panța, învățător în Runc, care primește înărcinarea a le studia și veni — în calitate de referent — cu propunere asupra lor în ședința comisiei permanente, ce o convoc tot în Turda pe 17. Octomvrie v. orele 11 a. m.

Învățătorii și învățătoarele dela școlile confes. elem. din protopopiatele Lupșa-Turda sunt datori a participa la conferența aceasta sub urmările decretate în pot 3 ale noului regulament. Se invită mai departe a participa protopopi, ca inspectori tractuali, și parohii și administratorii parohiali, ca directori școl., cum și toți sprijinitorii școlii populare confesionale.

Ofenbaia, 31 August 1912.

Vasile Gan
protopop, comisar consistorial.

Dela sate.

-- Pentru fondul ziaristilor. --

În 1 Septembrie n. 1912 și-a serbat cununia religioasă fetița harnicului preot Victor Vulcan din Oprea-Cărtășoare, cu tinarul Nicolae Francu din Porumbasul-superior. La această cununie au participat nu numai cei din comuna, ci și cei din împrejurime ținând de o plăcută datorință a mării cu prezența lor festivitatea amintită.

După serbarea cununiei și după ce oaspeții au terminat masa, se ridică părintele Trandafir Dragomir din Arpașul-inferior și face propunerea, oă să contribuie fiecare, după cum poate și vrea, pentru fondul „Ziaristilor români”. Începutul pentru această colectă îl face tot părintele Trandafir Dragomir, dăruind pentru acest scop o acție dela „Banca Poporală” din Arpașul-inferior, valoarea acției e astăzi 160 cor.

Toți oaspeții au aplaudat pe părintele Dragomir, care cu o însuflețire deamă de un preot românesc apune mesenilor ce muncă grea săvârșesc ziaristii români din Ardeal, fără ca să fie răspătiți în mod demn din partea poporului, pe care ei îl apără necontenit. Propunerea a fost primită cu însuflețire din partea tuturor, și țin să accentuez, oă Țara-Oltului se poate mândri cu mulți preoți harnici, cari știu să-și împlinescă deplin chemarea.

Lista celor ce au contribuit e următoarea: Părintele Trandafir Dragomir 1 acție dela „Banca Poporală” din Arpașul-inferior, în valoare de 160 cor.; Solomon Făgărașan, paroh, Alexandru Băcilă, funcț. la „Banca generală” de asigurare, câte 10 cor., familia Iosif Gabor, vicesenar 3 cor., Ieronim Gravu, teolog 1 cor., Nic. Frân u jun. 5 cor., Emilian Budac, econom 2 c., Ioan Bănciu, paroh 5 cor., Nicolae Pogianog, Nicolae Olariu, casar, câte 1 cor., Ioan Greu, com. 2 cor., Stefan Blendea

1 cor., Nicolae Solomon, paroh 10 cor., Max. Badaș notar 1 cor., Simeon Stănculescu 5 cor., George I. Bacurenciu, dna Emilian Badaș, câte 2 cor., Toma Sălca 1 cor., Nicolae G. L. Badaș 50 fil., Ioan Mășariu, paroh 2 cor., Valeriu Pop, notar 3 cor., Victor Vulcan, paroh 10 coroane, George Bănciu, învățător 1 cor., E. Budaș 20 fil., dăoara Elena Corcodel 2 cor., dna Paraschiya N. Frâncu 1 cor., Ilie Bădilă 2 cor., Dion. Stănculescu 20 fil., Dumitru Frâncu, inginer, Nicolae Frâncu sen., câte 4 cor., doamna Romul Botezan 2 cor., M. Tarcea, teolog, Nicolae Bozșes, George Șandru, dăoara Anuța Făgărășan, câte 1 cor., Victor Solomon 30 fil., dăoara Eufrosina Miha 40 fil., D. Popa 1 cor., Valeriu Frâncu 50 fil., Ștefan Lupu 30 fil., Val. Lăzăreanu 40 fil., Vasile Sălca 20 fil., D. Popianoș 1 cor., S. Popianoș 20 fileri, I. Fătan 30 fileri, Vas. Popianoș 1 cor., I. Popianoș 20 fil., Al. Lăzăreanu 20 fil., Maria L. Popianoș 20 fil., Pavel Popa 60 fil. La un loc fac 104 cor. 70 fil., iar acția 264 cor. 70 fil., cari s'au trimis din partea părintelui T. Dragomir la „Ardeleana“ în Orăștie.

Dacă la un singur ospăț s'a putut aduna o sumă așa de respectabilă, de sigur cu alte ocazii, dacă nu mai mult oel puțin atât, tot se va putea face, dacă s'a afla oameni de inimă, cari se știe în-suflieți și pe alții.

Un creștin.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Raport

cătră adunarea generală a despărțământului V. Săliște, al „Asociațiunii“.

(Fine).

Tilșca: 1. Despre însemnătatea școalei, G. Paourar, inv.; 2. Despre pocăință, Dr. Ioan Lupaș, prot.; 3. Despre Reuniunea de înmormântare, de D. Lipădat, inv. dir. 4. Folosul grădinilor de pomi, I. Bratu; 5. Înființarea unei reuniuni de înmormântare, I. Bratu; 6. Despre însemnătatea meseriilor, I. Iosof, preot; 7. Viața în familie, I. Bratu; 8. Străduințele beștelor apăsătoare, Dan. Suroiu inv.; 9. Șaguna și școalele, Dan. Suroiu; 10. Creșterea și soțul vitelor, G. Paourar, inv.; 11. Despre binefăcătoria școalei și bisericii, Petru Jaga, pr. 12. Despre binefacere, Petru Jaga pr. 13. Producțiune muzicală-teatrală, corpul didactic.

Topârcea: 1. Despre însemnătatea meseriilor, V. Suroiu, preot; 2. Producțiune școlară, cu program bogat, corpul didactic.

Vale: 1. Mijloacele de înaintare, Gh. Itta preot; 2. Luatul și urmările lui, I. Chioarui, inv.; 3. Cartea fandușă, Gh. Salomie, not.; 4. Însemnătatea bănelor populare în raport cu prezentul, Const. Tîpăreț, inv.; 5. Imbrățirea meseriilor, Const. C. Iștin; 6. Despre lumina învățaturii creștine, Dr. Ioan Lupaș; 7. Cum să postim, I. Popa preot.

La acest loc comitetul ține cu oale a face amintire despre un alt soi de cursuri și prelegeri, cari cu anul 1910 s'a introdus în despărț. nostru, și cari sunt de importanță în viața economică a poporului. El vorba de cursurile industriale de rotărit, înființate până acum, la stăruința și îndemnul on. Domn primpretore, Petru Drăghits, în școlurile Garăului și Orlat.

În Garăului s'a ținut cursul al II-lea de rotărie din 5/II-9/III 1912; a fost frecventat de 18 locuitori din comună. În Orlat s'a ținut din 27/XI-30/XII 1911 și a fost cercetat de 10 locuitori. S'a instruit și isprăvit în acest curs: 1 Strug de roate; 6 dricuri înainte la car; 3 dricuri nouă, înapoi la car; 5 dricuri la roțile dela plug; 5 roate nouă la car; 1 roată imbrăcată din nou; 6 roate de plug; 1 plug; 6 ruze de car; 6 cărci de roată; 10 coade de topor; 10 cornurări; 5 juguri și loitre; 6 tinzitoare; 7 roate și atele. Prețul lucrurilor confecționate face 219 cor. 80 fil. În cursul al II-lea ținut în Garăului s'a isprăvit: 1 strug pentru pregătirea buturilor la roatele de car; 1 saun de măsurit; 33 roate de car nouă; 14 roate de car s'au reparat; 20 roate nouă pentru plug; 20 dricuri de car de înainte; 8 dricuri de car de înapoi; 1 pod de drio de înapoi; 4 oși de car; 1 plug nou; 1 rudă de car; 1 gupă; 2 dricuri de roțile mici; 2 furci; 1 plug de reparat; 2 poduri de căruță mici. Sau prețuri toate aceste lucruri în suma de 670 cor. 40 fil.

Din tabloul cultural al despărțământului nostru vedem, că s'au ținut 69 de prelegeri, 11 producțiuni școlare-teatrale și 2 cursuri industriale de rotărit. Prelegerile s'au ținut: 15 de protopop; 24 de 18 preoți; 24 de 20 învățători; 2 din partea a doi notari; 1 de un medic; 1 de un avocat, una de un profesor, 1 de o doamnă.

Privind cu deamănuntul tabloulul găsăm și unele începuturi, inaugurate cu anul 1911

în agentura Săliște, și sname: Aducerea în legătură a prelegerilor cu anumite cetiri atrăgătoare, precum și introducerea prelegerilor pentru intelectuali.

Comitetul luând aceste începuturi cu plăcere la cunoștință, nu are ovinde destule spre a le recomanda și celorlalte agenturi, contribuind cetera bucatilor alese în mare măsură la înființarea țărânului cu cartea, precum și la desvoltarea îndemnului și a gustului de a ceti. Deasemenea recomandă spre pilduire aceste cetiri, cari se pot ținea în lipsă de prelegeri originale, ca astfel să nu mai rămână vreme potrivită, cum sunt Duminicile din postul mare și ale orăciunului, în care intelectuali nostri dela sate să nu stea de vorbă cu poporul, să nu i cetească din cărți învățături frumoase din literatura română.

Referitor la ținerea de cicluri de prelegeri pentru intelectuali, comitetul desp. salutând cu multă căldură și acest început de reînnoșcare și îmbogățire a cunoștințelor, le aduce spre pilda agenturilor cu mai mulți inteligenți sau spre formarea anumitelor grupări de intelectuali din învecinatele agenturi, în cari să se țină apoi cu schimburi într-o săptămână într-o comună, în a doua într'alta anumite prelegeri și dări de seamă. S'ar putea s'ajunge astfel la o cultivare reciprocă, ce numai folositoare ar putea fi.

O altă noutate a anului e împlinirea unei dorințe vechi a despărțământului de a ajunge în posesiunea unui schiopticon. Zilele din urmă ale anului 1911 ni l-au adus în nădejdea unei propășiri mai pronunțate.

Namărul reuniunilor în întreg despărțământul se prezintă astfel: **Armeni:** 1. Reuniunea femeilor pentru înfrumusețarea bisericii. **Garăului:** 1. Reuniunea femeilor, 2. Corul adulților, 3. Corul elevilor școlai gr. ort. **Orlat:** 1. Corul plugarilor, 2. Reuniunea femeilor rom. pentru înfrumusețarea bisericii. **Săliște:** 1. Cassina română, 2. Reuniunea meseriașilor, 3. Reuniunea pompierilor, 4. Reuniunea de cântări, 5. Reuniune de înmormântare, 6. Reuniune de înfrumusețare, 7. Cassina economilor, 8. Cassa de păstrare (reunione), 9. Poporul societate pe acții pentru schimb și împrumuturi de bani, 10. Însotire pentru valorizarea laptelui lăptăriei. **Sibiel:** 1. Cor școlar și discrieșco cu elevii școlai. **Tilșca:** 1. Reuniunea femeilor, 2. Reuniune de înmormântare filială a celei din Săliște, 3. Cor de băieți. **Topârcea:** 1. Reuniunea femeilor pentru înfrumusețarea bisericii, 2. Tovărășie pentru asigurarea vitelor.

În total 22 de reuniuni. Comitetul luând la cunoștință, că în 8 comune nu se găsește nici un fel de societate își ține și în viitor de-o însemnată datorie a stăruiri cât mai mult întru înființarea lor, pentru că ele sunt pietrele fundamentale pe cari are să se înalțe zidul de progres al satelor.

Averea și starea cassei desp. Săliște cu finea anului 1911 este următoarea:

I. Intrate:

Depunere cu finea an. 1910 cor.	627-74
Taxă dela 46 membri ord. *)	460—
„ 107 membri jut. *)	214—
Ajutor dela inst. „Poporul“	50—
Idicare din depunere	100—
Interese capitalizate	27-21
Cu finea an. 1911 au fost intrate cor.	1478-95

II. Eșite:

Depun. cu finea an. 1910 cor.	627-74
Comit. central: taxă dela 46 membri ordinari	368—
Comit. central: taxă dela 107 membri ajutatori	214—
Porto-poștal	2-34
Revizitate de scris	2-88
Mobilier (o masă)	29—
Remun. pentru prelegeri	100—
Spese la Armeni	14—
Depun. la Cassa de păstrare	93-78
Dep. int. capital. cu finea 1911	27-21
Totala eșite cu finea an. 1911 cor.	1478-95

Comitetul cercuial, în temeiul rapoartelor intrate, s'a năzuit a alcătui și prezenta un raport amănunțit despre starea și întreg mersul cultural al despărțământului. A făcut acest lucru, ca cunoșcându-l în toate amănuntele, să ne formăm fiecare planul de muncă pentru viitor. Această defășurare de muncă însă în curs fireșc nu poate să fie decât mai îmbelșugată ca a anului trecut.

Resunoscut acest adevăr, se cade să fim cu toții la posturile noastre și în măsura de puteri să ne facem datorie, căci numai astfel ne vom întări sufletește, ne vom susține și mai departe locul în viața popoarelor civilizate. Ca această datorie să nu ne neliniștească, încheiem raportul cu ovințele unui înflăcărat întemeietor al Asociațiunii, rostite la anul 1861, 23 Octom-

*) Numărul membrilor ajutatori și ordinari pentru aceea nu consună cu cei amintiți mai sus, pentru că unele din agenturi au plătit taxa direct la centru, nu prin cassarul despărțământului.

vrie v., în ziua de inaugurare și constituirea unei însoțiri: „Iată, domnilor, zăse marele episcop de pe aceea vreme, Șaguna, a sosit ziua cea dorită pentru înființarea unei Asociațiuni, care să aibă de problemă literatura română și cultura poporului român!... „Mărturisesc cultura convingerea mea“, continuă glasul său de profet, „că eu problema Asociațiunii noastre o caracterizez pe cât de nobilă și frumoasă și unică în felul său astăzi în întreaga noastră națiune din toate părțile, unde se află ea, pe atât și de serioasă și grea, pentru că cere o perseverență de fier și un sacrificiu din inimă“.

Săliște, la 17/30 August 1912.

Dr. Nicolae Calefariu
dir. despărț.

Ioan Popa
secretar.

NOUTĂȚI.

Lista viriliștilor din comitatul Sibielui.

Pentru alcătuirea și rectifierea listei pe 1913 a membrilor din comitetul municipal al comitatului Sibiel, cari plătesc cea mai multă dare, comisiunea verificatoare își va ținea ședințele în 8 și 9 Octomvrie 1912 în sala mică dela casa comitatului. În zilele sus amintite se poate vedea lista viriliștilor și se pot înainta cereri verbale sau în scris privitoare la înscrierea în această listă. Toți aceia, cari reflectează la favorul ș-ului 26 al art. de lege XXI din 1886, au să-și dovedească îndreptățirea în scris sau verbal în decursul ședinței comisiunii verificatoare cu atât mai vârtos, că în caz contrar nu se vor împărți și la acest prilej de favorul de a li se socoti darea dublă. Rapoartele oficiului de dare, cari servesc pentru rectifierea listei, se pot vedea din 30 Septemvrie n. până în 7 Octomvrie 1912 în cancelaria protonotarului la casa comitatului; în acest restimp se pot face și reclamațiunile. Lista statorită să se afișe în 12 Octomvrie a. e. la casa comitatului și să se expune spre vedere publică în timp de 15 zile în cancelaria protonotarială. În decursul acestor zile se poate apela în contra listei la comisiunea cenzurătoare permanentă. Eventuale recursuri au să se înainteze cătră președintele comisiunii verificatoare.

Desmîțire. Dl. Alexe Pocol, mare proprietar în Baia mare trimite „Gazetei“ din Brașov o scrisoare, unde spune că nu este adevărată știrile privitoare la donațiunea de 15.000 coroane pentru monopoliu Vălcu III. Dl. Pocol în scrisoarea sa mai declară, că dacă până astăzi n'a dat nimic pentru aeroplanul Ardealului, nu însemnează că nu va contribui de-aiol înainte pentru acest scop.

Când să se serbeze Paștile? Consiliul federal european a trimis statelor europene o adresă, care se ocupă cu ideea de a se convoca o conferință internațională, cu scop de a stabili ziua când are să se țină serbătoarea Paștilor. Câteva state au primit planul. Monarhia noastră austro-ungară nu este aplecată a participa la conferința internațională; alte state, ca Belgia și Prusia, fac atârnatore participarea lor dela răspunsul cel va da vaticanul și Rusia, adică biserica romano catolică și cea ortodoxă.

Concertul Ionel Crișan. O programă bogată și atrăgătoare a întrunit publicul sibian alaltăieri, Luni seara, în sala dela Unieum la concertul cântărețului Ionel Crișan. Piese, în partea cea mai mare clasică și câteva cântec populare, au fost executate cu bravura cunoscută a absolutului academiei de muzică și artă dramatică din capitala Austriei. Am ascultat cu o rară plăcere atât compozițiile de Brahms, Schubert, Leoncavallo, Tosti, Loewe, cât și lucrările autorilor nostri Dima, Șarlatessou și Brediceanu. Talentul bariton a fost acompaniat la pian de măestrul director de muzică Nowak. Amândoi au fost aclamați cu entuziasm de un public ales și numeros.

Expoziția de vite în Sebeșul de sus amănata din cauza ploilor se va ținea Duminică, la 22 Septemvrie n. 1912. Aviz economilor de vite din Sebeșul de sus și de jos, din Avrigh, Porcești și Racovița.

Operă nouă în Paris. În capitala de pe malurile Senei se zădărește acum o nouă clădire pentru operă. Aceasta este a patra operă a Parisului. Deși nu e încă terminată, finanțierii francezi se ocupă cu ideea de a ridica al cincilea teatru de acest soi, și adică *Opera poporului*, unde prețul locurilor are să varieze între 50 de bani și 3 coroane. Repertoriul va fi compus din opere clasice și moderne.

Atelierul de țesătorie și cusătorie din Orăștie. Primii următoarele: Cortele Potocki și soția sa, cari de prezent călătoresc prin Ardeal, au vizitat atelierul de țesătorie și cusătorie al Reuniunii dela Orăștie și au rămas încantați de ce au văzut acolo. Dna directoare v. d. Dr. Erdelyi și suplinitoarea conducătoare, Dăoara Victoria Barițiu, li-au dat toate deslușirile necesare. Distinșii oaspeți, înainte de depărțare, au cumpărat câteva obiecte și s'au subșoris în limba lor polonă în cartea depusă în odăile instituțiunii.

Încălzirea vagoanelor. În părțile nordice ale țării noastre s'a lăsat un frig ca în vreme de iarnă. De aceea direcția căilor ferate dela Căgavia și Oderberg a dat ordin, ca vagoanele pe linia aceasta să fie încălzite.

Întâmplare senzațională. Se știe din Boston: La congresul internațional al medicilor ținut în orașul acesta s'a întâmplat un lucru senzațional. A venit în sala de ședințe tinăra Elena Keller și, deși cu oare oare greutate, a rostit o cuvântare în limba germană, franceză și engleză. Se știe, că Elena Keller, în urma unei boale din copilărie, a rămas oarbă și surdo-mută. Cu toate defectele acestea mari, tinăra numită a izbatit să obțină doctoratul în filozofie și să scrie mai multe lucrări de valoare, care au făcut-o vestită în toată lumea. Înainte cu câteva luni un doctor american a luat asupra sa sarcina de a reda facultatea vorbirii tinerei fete orbe și surdo-mute. Încercarea doctorului a suocess, iar medicii adunați la congres au ascultat umiți progresul făcut de savanta domnișoară Elena Keller.

Earnă și vară. În cele mai multe părți ale Europei domnește de câteva zile o vreme friguroasă. În multe localități din Anglia a plouat și a nins. Chiar și din Italia se anunță ninsoiri. — Dimpotrivă, în New-York este o căldură de neașferit, care de câteva zile stăpânește în teritoriul întreg al Statelor unite. Într'unul din orașele statului Ohio, la o serbătoare de gimnastică ce s'a ținut Joi, s'au bolnăvit de căldură 60 de copii și 40 de bărbați; toți au fost transportați la spital și serbarea a trebuit să fie întreruptă. În Chicago au murit de insolajie trei persoane. Temperatura în umbră este de 30—40 grade Celsius.

Averea familiei țarului. Ziarul *Independence Belge*, în numărul său mai nou, ocupându-se cu țarul și cu familia sa, scrie între altele: Nicolae II. și familia sa se bucură de o imensă avere. Afară de lista civilă, familia țarului are o proprietate întinsă de 40 de mii de kilometri pătrați. Familia țarului e stăpână peste 325 castele și cetăți; numărul persoanelor din serviciul împărătesc este aproape 20 de mii. De familia țarului se țin: un frate al moșului său, patru anchi și aproape vreo 30 de veri, — toți aceștia au dreptul să poarte titlul de mare duce și fiecare dintr'înși primește un apanaș anual de cel puțin două milioane de coroane.

Abonați de probă de acum până la anul nou revista literară ilustrată *Cosinzeeana*, singura revistă la noi în Ardeal, care e întocmită anume pentru familii și apare regulat în fiecare săptămână, adăcând ilustrații interesante și bucoți literare alese. Abonamentul pentru numărul de probă până la sfârșitul anului curent e numai 2 cor. Administrația în Orăștie (Szászváros).

Mulțămită

Ne pufând în special trimite mulțămitele noastre tuturor acelor, cari atât prin serviciul lor personal, cât și prin manifestarea simțămintelor de stimă și de iubire cătră iubiul nostru defunct Dr. Traian Putici, au contribuit la solemnitatea funebă a petrecerii lui la cele eterne, — venim pe această cale a aduce cele mai sincere și mai profunde mulțămiri: Venerabililor mandatarilor episcopesci, onoratei preoții, on. corp învățătoresc, tuturor P. O. delegați și notabilități oficiale, on. reprezentanți ai altor confesiuni, tuturor reuniunilor și corporațiilor lor, cari prin participarea lor la ultimul tribut de iubire cătră neuitatul nostru defunct și prin manifestarea condoleanțelor au năzuit să ne aline dăruirea și să ne mângăie în jalea noastră adâncă.

Timișoara, la 3/16 Sept. 1912.

Jalnică familie.

Nr. pp. 1010/1912.

(330) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Panic**, se descrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 600 cor. din repartitie dela popor solvite în 4 rate 3 lunare, 400 cor. întregire dela stat ce se va exopera, cvartir liber în edificiul școlii, lemne de foc și grădină de legume.

Cvivevenalele se vor solvi numai după 5 ani de funcțiune la această școală.

Concurenții să-și aștearnă suplicile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul susindicat.

Cluj, 30 August 1912.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu
protopresbiter.

Nr. 283/1912.

(331) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala comunei bisericești **Poiana cu Vaieverde**, protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termenul **15 Sept. v. 1912.**

Dotarea este: salar 1000 cor. din repartitie, locuință cu grădină.

Competenții să trimită rugățile concursuale subscrisului până la termenul pus.

Câmpeni, 31 Aug. 1912.

Romul Furdul
protopop.

Nr. 312/1912.

(322) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis de clasa a III-a **Chitid** din protopresbiteratul Hațegului, se publică din nou concurs din oficiu cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Hațeg, la 20 August v. 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tracului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 229/1912.

(321) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III **Valea-verde**, în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în ziarul oficios bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela satorirea dotărei preoțești din partea statului.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugățile lor concursuale în termenul deschis la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdul
protopop.

Nr. 101/1912.

(313) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-ort. din **Tău**, tractul Mercurea, devenit vacant se descrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 800 cor., din cari 600 cor. repartitie de susținătorii școlii, 200 dela biserică și s-au mai cerut 200 cor. dela Consistor. Cuartir și grădină.

Învățătorul e îndatorat în Dumineci și sârbători a conduce copiii la biserică, cântând cu ei la sf. liturgie.

Concurenții își vor înainta cererile instruite în regulă la oficiul protopopesc din Mercurea având a se prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare înainte de alegere poporului în biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Tău, la 14 August 1912.

Oficiul parohial gr.-or.

Patriciu Marcu
paroh prez. com. par.

Nr. 720/1912.

Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 515/1912.

(320) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lăpospatak), din protopresbiteratul Cetatea de peatră, pe baza deciziei Prea Venerabilului Consistor arhidiecezan, de datul 16 August a. c. Nr. 9747 școl se publică concurs nou din oficiu cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 300 cor. repartitie dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 42 cor. prețul lemnului de foc; 400 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir și grădină în natură.

Alesul se îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sârbători, a forma cu ei cor bisericesc, a cânta cu ei la sf. liturgie și a-i instrui în grădinarit.

Reflectanții la acest post au a și înainta rugățile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a se prezenta în comună și biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul-unguresc la 24 August 1912.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tracului Cetatea de peatră.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 387/1912 prot.

(319) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediașului, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor. și anume: 600 cor. dela comuna bisericească din repartitie și 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvivevenalele cu excepția celui prim, care se va solvi dela comuna bisericească se vor cere dela stat.

Cvartir și grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în termenul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci și sârbători și a cânta cu ei sf. liturgie, iar la trebuință a cânta și la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remunerație și a se prezenta în vreo Duminecă ori sârbătoare în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 23 August 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 95/1912

(326) 2—3

Anunț de licitațiune.

În senzul ordinului Prea V. Consistoriu dto 4 August 1912 Nr. 9437 Epit. se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere **renovarea bisericii gr. ort. rom. din Nevoș**, protopresbiteratul Devei.

Licitațiunea se va ține **Duminecă în 9/22 Septemrie a. c.** la 3 ore după am. azi în cancelaria oficiului parohial din loc.

Prețul de strigare este 1000 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Preliminariul și condițiile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial înainte de licitațiune.

Reflectanții nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiilor, precum nici pentru participarea la licitațiune.

Licitațiunea e verbală însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația oferentului că cunoaște condițiile și să supune lor se primesc până la începearea licitațiunei, cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului parohial.

Se notează că lucrările pentru renovarea bisericii sunt a se pune în curgere îndată după licitațiune.

Din ședința com. parohial ținută în Nevoș la 24 Maiu 1912.

Ioan Șinca
par., preșident.

E. Șinca
notar ad. hoc.

Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Curs de dans

special pentru

tinerimea rom. studioasă din Sibiiu

voiu deschide în sala dela „Gesellschaftshaus” **Luni, în 23 Septemrie n.** — Probe se vor ține: Luni și Mercurea dela 6—8 ore seara, Dumineca dela 2—4 ore d. a. — Inscriseri se pot face la „Librăria arhidiecezană”, precum și în orele de dans.

Cu deosebită stimă:

Nicolae Stoica,

(305) 2—3

măiestru de dans dipl.

Nr. 521/1912.

(325) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăorești din comunele bisericești jos însemnate din protopresbiteratul Cetatea-de-peatră, la ordinul P. Ven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 10148 școl., se publică concurs nou cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Costeni** cu salar de: 300 cor. dela comuna bisericească; 700 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător în natură și 20 cor. relut de grădină. Cvivevenalele se cere dela stat.

2. **Curtuișul mic** cu salar de 200 cor. dela comuna bisericească; 100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir în edificiul școlii, grădină în mărime de 909 st. □ și lemnele de foc necesare.

Cvivevenalele se vor ceré dela stat.

3. **Vima mare** cu salar de 600 cor. dela comuna bisericească, 400 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător și grădină în natură.

Cvivevenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că dupăce aceste comune bisericești au edificii școlare nouă corespunzătoare e speranță de ajutor de stat.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul susindicat.

Lăpușulunguresc, (Magyarlápós), 28 August 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tracului Cetatea de peatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Nr. 514/1912.

(316) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Bucium Muntari** cl. III, protopresbiteratul Abrudului conform ordinului on. Consistor Nr. 8299 bis. se descrie concurs nou cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții își vor trimite cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă ori sârbătoare la sfânta biserică spre a cânta și cuvânta.

Abrud, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 429/1912.

(323) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Ighiel** se descrie concurs cu termen de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 600 cor., cvartir și grădină dela comuna bisericească, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Învățătorul ales va fi dator a instrui elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sârbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoșcuți poporului.

Alba-Iulia, în 28 August 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tracului Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga liniștile, precum a ajunge și a susține fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenperfer** din Lapte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacia, drogerii, parfumerii și în al e prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „Manera” pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 24—40

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am des his în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministere și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Cu drag fi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumsețelile orașului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galite, ouă, miei, porci, oi, viței, vite mari, porci, lână, piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimit în fieștecare săptămână un „Aviz săptămânal” despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu Vă recomand advocați buni, medici vestiți, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeți mașine, motoare, mori, ferestreie, pompe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiți înșelați. Fiind de față, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, decât aceia, ce am hotărât și cum am tocmnit.

Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini prin agenți străini, au fost înșelați iscăind contracte a căror conținut nu l au cunoscut neștiind țărani români ungurește.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici și nu la agenți de mașine, drept din mâna primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să-și scutesc de șarlataniile agenților și să-și scape de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturați o marcă postală.

(328) 1—10

Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid”.